

Äldre måste kunna få ta plats i riksdagen

Traditionellt har åsiktsrepresentationen framhållits som den sammanhållande länken i demokratin framför social representation. Men social bakgrund och inte enbart partitillhörighet har också betydelse för politikens innehåll. Politiker som själva är 65 år eller äldre uppger, mer än sina yngre kolleger, att de aktivt driver de äldres intressen i sin politiska gärning. Könstillhörigheten är dock det som partierna prioriterar mest och ålder minst.

Vårt valsysteem bärs upp av ett antal grundläggande principer som kommit till uttryck som en del av de mänskliga rättigheterna. Både FNs konvention om medborgerliga och politiska rättigheter och Europakonventionen slår fast allas rätt att rösta och bli valda. Dessa konventioner är också bindande för Sverige.

Sedan införandet av enkammarriksdagen har andelen äldre riksdagsledamöter varierat mellan 1 och 4 procent. Vid det senaste riksdagsvalet 2018 var endast 6 av de invalda ledamöterna 65 år eller äldre. I valet utgjorde de röstberättigade i gruppen 65 år eller äldre närmare 27 procent av samtliga röstberättigade. Vid en direkt spegling skulle det för gruppen äldre motsvara 94 invalda riksdagsledamöter. Men så blev inte utfallet. Fyra av partierna – S, C, MP och V – hade efter 2018 års val inga riksdagsledamöter över 65 år.

Makten över kandidaterna

Med personvalsreformen 1998 var tanken att föra över en del av makten över kandidatlistorna från partierna till väljarna. Väljarna skulle ges möjlighet att inte bara påverka vilken politik som skulle föras utan också vilka politiker som skulle föra den.

Syftet var att ungefär hälften av väljarna också skulle kryssa en kandidat. Så har dock inte personvalet utvecklats. Andelen personkryssare har stadigt minskat och vid det senaste riksdagsvalet tog endast fem riksdagsledamöter plats med hjälp av personrösterna.

Använd din makt över kandidatlistorna – personkryssa!

Flera frågor i den kommande valrörelsen har en omedelbar koppling till de äldre i befolkningen. Det gäller äldreomsorgen, personalens kompetens, möjligheten att få tillgång till sjuksköterskor, läkare och rätt till smittskydd. Det gäller också pensionsfrågan. Sammansättningen i den av regeringskansliet tillsatta pensionsgruppen som håller i frågan om utformningen av pensionssystemet domineras helt av yngre ledamöter. Ingen ledamot är ens i närheten av 65 år eller äldre!

Ta nu vara på den möjlighet personvalet ger dig att kryssa in äldre kandidater. Du hittar dom långt ner på listorna, dom är få men dom finns där ändå.

Lars-Åke Ström

Aktiv i Tankesmedjan 60 PLUS